

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ที่มาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ชื่อผู้เขียน : นายไพโรจน์ โพธิ์ไสย

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2544

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์สุมาลี วงษ์วิจิตร ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สมพล วนิณพันธุ์

สิทธิมนุษยชนได้พัฒนามาตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน จนประเทศต่าง ๆ ได้นำไปเป็นแบบอย่างอยู่ในปัจจุบัน ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าคนไทยจะคุ้นเคยกับสิทธิมนุษยชนมาช้านานและได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับ แต่สิทธิเหล่านั้นก็ไม่ได้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ซ้ำยังมีแนวโน้มที่จะถูกละเมิดมากขึ้น จนมีการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่เพื่อเป็นพื้นฐานการปฏิรูปการเมือง โดยมี“องค์กรอิสระ” เป็นกลไกที่จะดูแลและควบคุมให้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง

“คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เป็นองค์กรหนึ่งที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นองค์กรอิสระไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของบุคคลหรือองค์กรใด แต่ถูกควบคุมตรวจสอบและถอดถอนโดยวุฒิสภาและองค์กรอิสระด้วยตนเอง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” จะทำหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้จัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่รัฐธรรมนูญ (พ.ศ.2540) ใช้บังคับ แต่จนกระทั่งบัดนี้(พฤศจิกายน 2544) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้นมาในภายหลังนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ จึงได้ทำการศึกษาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางแก้ไขปัญหาในบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายไม่มีความชัดเจนและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. กฎหมายไม่กำหนดรายละเอียด เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสรรหาและเหตุที่จะทำให้กรรมการสรรหาพ้นจากตำแหน่ง

2. กฎหมายไม่กำหนดจำนวนบุคคลฯ ที่คณะกรรมการสรรหาฯ จะต้องสรรหาเพื่อเสนอให้วุฒิสภานำไปเลือกใหม่ (ในกรณีที่วุฒิสภานำไปเลือกกรรมการฯ ครั้งที่สองแล้วยังได้กรรมการไม่ครบสิบเอ็ดคน)

3. บทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่สัมพันธ์กัน คือบทบัญญัติมาตรา 7 กำหนดให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ต่อเมื่อลาออกจากตำแหน่งต่างๆ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการเลือกจากวุฒิสภา ซึ่งไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับขั้นตอนและวิธีการเลือกกรรมการฯ ตามมาตรา 8 ที่ต้องใช้เวลาอันกว่าจะเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ครบจำนวน จึงสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ได้รับเลือกที่ต้องลาออกจากงานทั้งที่ยังไม่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เพราะวุฒิสภานำไปเลือกกรรมการได้ไม่ครบสิบเอ็ดคนจึงยังไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนใด ๆ

4. บทบัญญัติของกฎหมายไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คือกฎหมายไม่ให้เป็นอิสระในด้านงบประมาณแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ และเมื่อได้รับงบประมาณแล้ว ก็ไม่สามารถวางกฎ ระเบียบเพื่อบริหารงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวได้

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาเกิดจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจน ไม่ครอบคลุมและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเหล่านั้นให้ชัดเจน ครอบคลุมและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 8 เพื่อให้การสรรหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องไม่หยุดชะงักแม้จะมีกรรมการสรรหาพ้นจากตำแหน่ง และเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาที่ทำหน้าที่สรรหาในคราวแรก ได้ทำหน้าที่สรรหาต่อไป (ในกรณีที่วุฒิสภาเลือกกรรมการได้ไม่ครบสิบเอ็ดคน) และกำหนดจำนวนบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาจะต้องสรรหา เพื่อให้วุฒิสภาเลือกเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่

2. เพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อกำหนดรายละเอียดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสรรหาและการดำเนินการเลือกซ่อม (ในกรณีกรรมการสรรหาพ้นจากตำแหน่ง)

3. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ให้สอดคล้องต้องกัน โดยการกำหนดให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ต้องลาออกจากตำแหน่ง(ที่กฎหมายกำหนดไว้) ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่วุฒิสภาเลือกกรรมการได้ครบจำนวน(มาตรา 7) เพื่อให้สอดคล้องกับวิธีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 8) ที่ต้องใช้เวลาานกว่าจะเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ครบจำนวน

4. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา ๒๑ เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีเป็นเงิน “อุดหนุน” ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระในด้านงบประมาณมากยิ่งขึ้น